

Steven Pinker

ΤΟ ΥΛΙΚΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Η γλώσσα ως παράθερο στην ανθρώπινη φύση

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Νίκος Ηλιάδης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Γιώργος Κοτζόγλου

ISBN 978-960-6717-37-6

Χαρτόδετο, 592 σελ., 17 × 24 εκ., Α/Μ, 34 €

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΥΤΟ, ο Steven Pinker εξηγεί το πώς λειτουργεί ο νους· και αυτό, εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε τις λέξεις. Κάθε φορά που βρίζουμε, αποκαλύπτουμε κάτι για τα ανθρώπινα συναισθήματα. Όποτε κάνουμε υπαινιγμούς για να δωροδοκήσουμε, να απειλήσουμε ή να φλερτάρουμε κάποιον, αντί να του πούμε ξεκάθαρα αυτό ακριβώς που θέλουμε, αποκαλύπτουμε κάτι για τις ανθρώπινες σχέσεις. Η χρήση των προθέσεων και των ρηματικών χρόνων αξιοποιεί παραδόξως ανθρώπινες έννοιες για τον χώρο και τον χρόνο, ενώ τα ουσιαστικά και τα ρήματα αξιοποιούν νοητικά μοντέλα για την ύλη και την αιτιότητα. Ακόμη και τα ονόματα που δίνουμε στα παιδιά μας έχουν να μας πουν σημαντικά πράγματα για τις σχέσεις μας με αυτά και την κοινωνία.

Εστιάζοντας στην καθημερινή μας ομιλία —τις συζητήσεις μας, τα ανέκδοτά μας, τι νομικές μας αντιδικίες—, ο Pinker δίνει μια γλαφυρή εικόνα των σκέψεων και των συναισθημάτων που οικούν τον νοητικό κόσμο μας. Υποστηρίζει ότι οι ανθρώπινες σκέψεις —από τις πολιτικές θέσεις και τα θρησκευτικά πιστεύω μέχρι τα διαφημιστικά τεχνάσματα και τα κόμικς— οργανώνονται γύρω από ορισμένες βασικές ιδέες, όπως ο χώρος, η δύναμη, η επικράτηση, η συγγένεια και η επιμόλυνση. Μας καλεί να κοιτάξουμε γύρω μας και να συνειδητοποιήσουμε ότι οι μεταφορές που χρησιμοποιούμε καθημερινά στηρίζονται σε αυτές ακριβώς τις πρωταρχικές έννοιες. Και αναρωτιέ-

ται πώς αναπτύσσουμε τις κατηγορίες αυτές ως παιδιά, πώς τις εφαρμόζουμε στον κόσμο γύρω μας και τι συμβαίνει όταν το κάνουμε με λάθος τρόπους.

Ο Pinker θίγει επιστημονικά ζητήματα —όπως το πώς η γλώσσα επηρεάζει τη σκέψη και ποιες από τις έννοιές μας είναι έμφυτες—, αλλά και ζητήματα από τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και την καθημερινή ζωή: Γιατί οι ρομαντικές κομεντί εκμεταλλεύονται τόσο πολύ τις διαφορούμενες κουβέντες των ανθρώπων στα πρώτα τους ραντεβού; Γιατί όταν προσπαθούμε να «λαδώσουμε» κάποιον το κάνουμε με διακριτικό τρόπο, προσέχοντας τα λόγια μας; Γιατί η πολιτεία και η κοινή γνώμη είναι τόσο ευαίσθητες απέναντι στη βωμολοχία; Και γιατί τα ανεπιθύμητα ηλεκτρονικά μηνύματα λέγονται *spam*;

Στο παρόν βιβλίο, ο Pinker παραθέτει εντελώς νέο υλικό, γραμμένο στο ύφος που έχει κάνει διάσημα παγκοσμίως τα προηγούμενα βιβλία του: διαυγείς εξηγήσεις για βαθυστόχαστα ζητήματα, δοσμένες με ευστορφία, χιούμορ, κομψότητα και μαεστρία στην επιλογή παραδειγμάτων από τη λαϊκή κουλτούρα και την καθημερινότητα.

- «Ο Pinker εισάγει ένα πνευματώδες ύφος στη μελέτη του εν λόγω θέματος, καταφέροντας έτσι να κάνει προσιτό στο κοινό ένα τόσο σημαντικό αλλά και τόσο περίπλοκο ζήτημα. [...] Πρόκειται για ένα ελκυστικό και σημαντικό βιβλίο. Όποιος ενδιαφέρεται για τη γλώσσα και το πώς αυτή καταλήγει σε αυτό που είναι —με άλλα λόγια, όποιος ενδιαφέρεται για το πώς γινόμαστε άνθρωποι και πράττουμε τα ανθρώπινα— θα πρέπει να διαβάσει το *Υλικό της σκέψης*.»
—Robin Lakoff, καθηγήτρια γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας στο Μπέρκλεϊ, *Science*

- «Γεμάτο πληροφορίες, διαυγές και ευφρές· γραμμένο ελκυστικά, και γενικότερα πειστικό. [...] Ο Pinker σε δεσμεύει διαρκώς στην ανάγνωση, με τις εύστοχα επιλεγμένες γελιογραφίες, τα διασκεδαστικά του παραδείγματα, και την ερεθιστική θεωρητική του ακρίβεια.»
—Colin McGinn, καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Μαϊάμι, *The New York Review of Books*

- «Ελκυστικό και προκλητικό, γεμάτο χιούμορ και αστεία. [...] Είναι σπουδαίο να έχεις μυαλό τόσο ζωντανό και διαυγές για να μπορείς να παρουσιάζεις τις ιδέες της γνωσιακής επιστήμης στο ευρύ κοινό και ταυτόχρονα να τις αποσαφηνίζεις στους επιστήμονες συναδέλφους σου.»
—Douglas Hofstadter, καθηγητής γνωσιακής επιστήμης στο Πανεπιστήμιο της Ιντιάνα, *Los Angeles Times*

• «Ο Pinker στα καλύτερά του· θεωρητική αντίληψη συνδυασμένη με επεξήγηση μέσω παραδειγμάτων και κομψή ερευνητική επισκόπηση, παρουσιάζονται από την αρχή έως το τέλος με χαρισματική ευστροφία και γλωσσική πρωτοτυπία. Το βιβλίο απαιτεί συνεχή συγκέντρωση, αλλά παρόλο τον θεωρητικό χαρακτήρα του θέματός του δεν είναι δύσκολο να διαβαστεί. Αυτή είναι η μεγαλοφυΐα του Pinker. Και... βωμολοχεί όπως κανείς άλλος.»

—David Crystal, *Financial Times*

• «Ένα έξοχο παράθυρο όχι μόνο στην ανθρώπινη φύση αλλά και στη φύση του Pinker: φιλοπερίεργος, ευρηματικός, ατρόμητος και σκανδαλιάρης...»

—William Saletan, *The New York Times*

• «Ένα δείγμα άγριας δαιδαλώδους ευφυΐας· κανείς με το ελάχιστο ενδιαφέρον για τη γλώσσα δεν πρέπει να παραλείψει να το διαβάσει.»

—John Carey, καθηγητής αγγλικής λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, *The Sunday Times* (Λονδίνο)

• «Το *Υλικό της σκέψης* προσφέρει την ίδια ικανοποίηση με τα προηγούμενα βιβλία του Pinker για το ευρύ κοινό. Διαθέτει μια έξοχη ματιά για το εύστοχο παράδειγμα, την αξιομνημόνευτη φράση και το ανέκδοτο που στοχεύει επακριβώς το θέμα. Είναι σαφής στην εξήγηση και δυναμικός στην επιχειρηματολογία. [...] Το *Υλικό της σκέψης* έχει τις δύο πιο σημαντικές αρετές ενός καλού βιβλίου εκλαίκευσης της επιστήμης: κάνει το θέμα προσίτο, και προτρέπει τον αναγνώστη να σκεφτεί.»

—Deborah Camerson, καθηγήτρια φιλολογίας και επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, *The Guardian*

• «Ο Pinker είναι ο γνωστός φιλόσοφος της γενιάς μας, και η δουλειά του πάνω στη γλώσσα και τον νου έχει επιπτώσεις σε όποιον ενδιαφέρεται για την ανθρώπινη έκφραση και εμπειρία. [...] Ο Pinker έχει αλλάξει τον τρόπο που κατανοούμε το από πού ερχόμαστε και προς τα πού πηγαίνουμε.»

—Seth Lerer, καθηγητής συγκριτικής λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Stanford, *New York Sun*

• «Η απόλαυση στο βιβλίο του Pinker είναι να παρακολουθείς τη μαστοριά με την οποία αποκαλύπτει τις γλωσσικές στρώσεις που περιβάλλουν αυτά τα μοντέλα. [...] Όλη η εκτέλεση μου έφερε στον νου αυτά τα περίτεχνα χρωματιστά διαγράμματα στα βιβλία ανατομίας, όπου μπορείς να ξεφυλλίσεις διαδοχικές

διαφάνειες, αφαιρώντας έτσι το δέρμα, τον μυϊκό ιστό, τα όργανα, για να αποκαλυφθεί τελικά ο σκελετός. [...] Όπως και τα άλλα βιβλία του Pinker, το *Υλικό της σκέψης* αποπνέει τη ζωντάνια της καλοδουλεμένης, ορθολογικής, ανθρώπινης αναζήτησης.»

—Robert Hanks, *The Telegraph*

• «Είναι εκπληκτικό τι πεδίο καλύπτει το *Υλικό της σκέψης*. Αν θέλετε να μάθετε γιατί οι μεταφορές είναι αναπόφευκτες αλλά και ανεπαρκείς, πώς και γιατί οι άνθρωποι βρίζουν, πώς η αγγλική γλώσσα εκφράζει χωρικές και χρονικές έννοιες, γιατί συχνά αποφεύγουμε να πούμε ευθέως αυτό που εννοούμε, τότε δεν μπορώ να φανταστώ άλλο καλύτερο βιβλίο. Όπως πάντα, ο Pinker επιδεικνύει ένα φανερά αβίαστο ταλέντο να διασαφηνίζει πολύπλοκες ιδέες με εύστοχα και σπριτόζικα παραδείγματα. [...] Διασκεδάσει με ιδέες και αντλεί ιδέες από τη διασκέδαση. Συνολικά, το βιβλίο αυτό είναι ένα εντυπωσιακό επίτευγμα σε πολλά επίπεδα.»

—Mark Abley, *Montreal Gazette*

• «Ένα διορατικό, διασκεδαστικό και οξυδερκές βιβλίο. [...]»

—Douglas Johnstone, *The Times* (Λονδίνο)

• «Απίστευτα ευανάγνωστο και συναρπαστικό.»

—David Papineau, καθηγητής φιλοσοφίας της επιστήμης στο King's College του Λονδίνου, *The Independent on Sunday*

Ο STEVEN PINKER είναι καθηγητής ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Harvard. Το 2004, το περιοδικό *Time* τον συμπεριέλαβε ανάμεσα στις εκατό προσωπικότητες με τη μεγαλύτερη επιρροή σε ολόκληρο τον κόσμο. Έχει αποσπάσει πολλά βραβεία για το ερευνητικό και διδακτικό του έργο σχετικά με τη γλώσσα και τις γνωστικές λειτουργίες. Είναι συγγραφέας έξι ακόμη βιβλίων, μεταξύ των οποίων το παγκόσμιο μπεστ-σέλερ *Το γλωσσικό ένστικτο* (Κάτοπτρο, 2000).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΤΟΠΤΡΟ

Κορυφή 8, 117 43 Αθήνα, τηλ. 210 9244827, 210 9244852, fax: 210 9244756

www.katoptro.gr info@katoptro.gr